

Міністерство освіти і науки України

Модельна навчальна програма

«Українська мова. 5–9 класи»

для закладів загальної середньої освіти

(авт. Полторацька А. Я., Сафонов Ю. М., Нестеренко Н. В.)

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(наказ Міністерства освіти і науки України від 18.10.2024 № 1475)

Зміст

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	3
ОСНОВНИЙ БЛОК	7
5 клас	7
6 клас	11
7 клас	17
8 клас	22
9 клас	27
ПРИКІНЦЕВА ЧАСТИНА	33

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА «УКРАЇНСЬКА МОВА. 5-9 КЛАСИ» ДЛЯ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

ГАЛУЗЬ: МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА

Становлення української державності, боротьба України за незалежність в умовах повномасштабної війни, інтеграція в європейське й світове товариство, процеси глобалізації – усе це сприяє консолідації українських цінностей та розвитку свідомої особистості, яка розуміє та підтримує ідентичність українського народу. Це зобов’язує дбати про українську мову та вивчати її не лише в Україні, але й у світі, адже українська мова є пріоритетом у пізнанні іншими народами нашого генетичного коду для розуміння ролі України у світовій історії та культурі.

Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти зорієнтована на компетентнісну освіту, слугує гуманізації та гуманітаризації освітнього процесу, розвитку комунікативної, мовленнєвої та полікультурної компетентностей. Програма створена на основі Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898, Закону України «Про освіту» (2017) і впроваджує засадничі принципи чинних державних документів. Під час розробки було опрацьовано і враховано Типову освітню програму для 5 – 9 класів закладів загальної середньої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 19 лютого 2021 р. № 235).

МНП є основою для розроблення відповідним навчальним закладом загальної середньої освіти навчальної програми «Українська мова», білінгвальних курсів, навчальної програми, що відповідає пріоритетам Cambridge Programs, інтегрованих курсів. Водночас ці програми мають дотримуватися вимог Державного стандарту та модельної навчальної програми. Ці програми затверджуються педагогічною радою закладу.

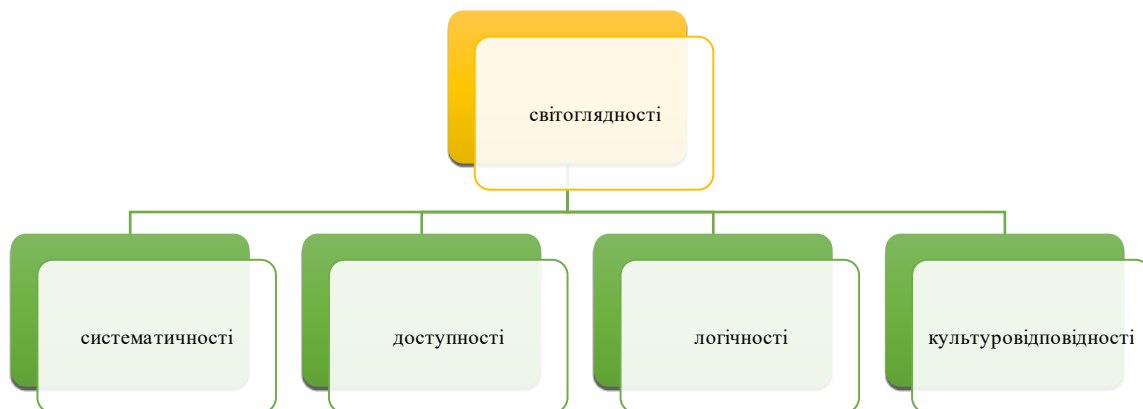
Цілі навчання української мови – формування компетентностей, необхідних для соціалізації мовців та їх громадянської активності, свідомого вибору подальшого життєвого шляху та самореалізації, виховання шанобливого ставлення до родини, культурних та національних цінностей українського

народу; утілення стратегії вільної комунікації; розвиток соціально-емоційного інтелекту.

Головними завданнями є:

- стимулювання здобувачів освіти до вивчення української мови;
  - формування компетентного мовця;
  - розвиток мовних та мовленнєвих умінь, аудіювання, усного та писемного мовлення;
  - залучення учнів до національних і загальнолюдських духовних цінностей українського народу в синергії з цінностями інших народів;
  - формування загальнолюдських ціннісних орієнтирів, цілісних світоглядних уявлень;
  - розкриття потенційних можливостей мови для життя й діяльності людини;
  - удосконалення комунікативної компетентності здобувачів освіти;
  - застосування теоретичних знань на практиці задля покращення мовних і мовленнєвих знань, умінь і навичок;
- забезпечення засвоєння норм української літературної мови.

Принципи Модельної навчальної програми:

Принцип світоглядності – дібрані теми й поняття сприяють розвиткові в суб'єктів освітнього процесу наукового уявлення про мову, її функції, системний характер, багаті виражальні можливості, роль її у житті й становленні людини тощо.

Принцип систематичності – знання, уміння і навички формуються системно, у чіткому порядку, кожний елемент навчального матеріалу логічно пов'язується з іншим.

Принцип доступності – вибір і реалізація змісту, технологій та методів навчання з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів/ учениць.

Принцип логічності – забезпечення логічно-предметних зв'язків між темами, поняттями, практичним матеріалом.

Принцип культуровідповідності – розвиток особистості в гармонії з національною і загальнолюдською культурою.

Пріоритети викладання предмета: практичний аспект превалює над теоретичним; завдання актуальні, доцільні та направлені на розв'язання життєвих ситуацій, що є засобом особистісного розвитку здобувачів освіти.

Структура предмета репрезентована чотирма ключовими компонентами («Очікувані результати навчання», «Зміст навчального предмета», «Види навчальної діяльності»), що ґрунтуються на синтезі мовної, мовленнєвої та соціокультурної змістових ліній.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти відповідають результатам, що затверджені Державним стандартом.

Така структура сприяє реалізації вмотивованого відповідального навчання, коли учні/учениці усвідомлюють значення й роль мови для людини та уміють комунікативно доцільно й виправдано користуватися засобами мови в різних життєвих ситуаціях, сферах спілкування.

Шляхи реалізації:

- дитиноцентризм як один з ключових принципів організації освітнього простору;
- формування мотивації учасників освітнього процесу задля їхньої освіченості;
- якісне актуальне методичне забезпечення;
- надання зворотнього зв'язку здобувачу/здобувачці освіти.
- використання технологій активного навчання, що будуть зосереджені на формування різних типів інтелекту;
- аналіз текстів, що пов'язані з формуванням громадянської компетентності, математичної компетентності, компетентності в галузі природничих наук, техніки й технологій, інноваційності, екологічної компетентності, інформаційно-комунікативної компетентності, соціальної компетентності, культурної компетентності та підприємницької та фінансової грамотності.

Особливості організації освітнього процесу. Програма кожного класу містить блоки, що відповідають змісту навчального предмета, віковим та індивідуальним особливостям здобувачів освіти. Теоретичний матеріал

реалізовуватиметься через актуальні практичні справи, що створені відповідно до Українського правопису 2019 року та правил української літературної мови.

Відмінність Модельної навчальної програми від інших полягає в тому, що акцентується увага на практичних знаннях, які є актуальними для здобувачів освіти. Наскрізною лінією проходить українознавчий блок, який реалізуватиметься у змісті практичних завдань і вправ, у тематиці усних висловлювань. Цьому також сприятиме залучення текстового матеріалу, пов'язаного з історією української держави, з її символами, з життям українського народу, з його культурою, з її ментальністю.

Для ефективного вивчення української мови важливим є і компаративний підхід, що забезпечує порівняння мовних явищ і фактів, що належать до різних мов, зокрема англійської, німецької тощо з метою встановлення зв'язків генетико-контактних та типологічних між українською та іншими мовами.

Одночасно основний акцент зосереджено на навчанні, що ґрунтується на вихованні вільної та відповідальної особистості, яка здатна жити і творити в демократичному суспільстві та реалізовувати власний потенціал і талант.

Ключові компетентності забезпечують становлення суб'єктності учня/учениці-мовця, його автономності, що є осердям компетентнісного навчання. Їх учитель/вчителька, дбаючи про послідовність і наступність, сам/сама «розписує» у календарно-тематичному плані з урахуванням індивідуальних особливостей учнів/учениць конкретного класу. Демократична орієнтація програми спрямована на постійну творчу співпрацю, діалог учителя/вчительки з учнем/ученицею, комунікацію та зворотній зв'язок.

Кількість годин відповідає навчальному часові, який визначено Типовою освітньою програмою, затвердженою наказом МОН від 19.02.2021 р. № 235 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти».

(програма)

5 клас
адаптаційний цикл

Мовна змістова лінія			
№	Очікувані результати	Зміст навчального матеріалу	Види навчальної діяльності
1.	<p>розуміє важливість української мови в контексті світового процесу [6 МОВ 1.1.2-1];</p> <p>контамінує нову інформацію з відомою [6 МОВ 1.6.2-1];</p> <p>пояснює інформацію/прогнозує значення «нового» слова [6 МОВ 2.4.1];</p> <p>аргументує думку, наводить приклади/факти із життя [6 МОВ 1.6.2].</p>	<p>Вступ. Українська мова і я.</p> <p>Ціннісне ставлення до мови.</p>	<p>самоконтроль: чекліст, мініпроект, завдання для розвитку критичного мислення: знайти спільне/відмінне у текстах, написати сенкан, діаманту, створення тексту з використанням словосполучень-зразків, акронімів, карток, інтерактивних підказок; коментування текстів про мову тощо, мініесе, анонс, анотація тощо.</p>
2.	<p>розпізнає лексичні явища в житті [6 МОВ 4.1.2-1-2];</p> <p>розрізняє значення слів (однозначні, багатозначні) [УМД 1.3.1-2];</p> <p>розуміє, де нова і маловідома інформація;</p> <p>користується словниками (антонімів, синонімів, омонімів, паронімів та тлумачними).</p>	<p>Тема. Лексикологія.</p> <p>Лексичне значення слова (однозначні, багатозначні слова), групи слів за значенням (синоніми, антоніми, омоніми).</p> <p>Групи слів за походженням (власне українські й запозичені слова).</p> <p>Написання слів іншомовного походження.</p> <p>Активна і пасивна лексика (архаїзми, історизми, неологізми).</p> <p>Групи слів за вживанням (загальноновживані й обмежені вживанням; стилістично забарвлені слова; діалектні, професійні слова й терміни, сленг, просторічні слова).</p> <p>Лексична помилка.</p>	<p>чекліст для самоперевірки, контроль власних досягнень, завдання на визначення значення слів, пошук слів у тексті, словниках, відновлення деформованих речень, завдання на реактивне мислення: пояснення значення слів і створення речень з ними, візуалізація текстової інформації, створення синопсису, написання авторських афоризмів для флешмобів.</p>
3.	<p>бачить і розуміє фразеологізми у живому мовленні та у книзі [6 МОВ 4.1.2-1-2];</p>	<p>Фразеологізми, їх різновиди, джерела фразеологізмів, застосування у повсякденному</p>	<p>складання простого плану для саморозвитку з теми, розуміє походження джерел фразеологізмів,</p>

	<p>уміє застосовувати фразеологізми в письмовому мовленні [6 МОВ 1.8.3-1];</p> <p>формує власний словник улюблених фразеологізмів, користується словником фразеологізмів.</p>	<p>мовленні. Фразеологічний словник.</p>	<p>використання словника з фразеологічним контентом, комунікація з однокласниками (діалог/монолог), розвиток вміння доречно використовувати фразеологізми в житті (створення власних речень з фразеологізмами), написання мінітворів, складання ребусів, ігор, аналіз власних успіхів, виконання тестування: LearningApps, Classtime, GoogleForms, Kahoot.</p>
4.	<p>уміє правильно вимовляти звуки [6 МОВ 4.1.1];</p> <p>робить спроби знаходити і виправляти огріхи в потоці мовлення [6 МОВ 3.3.1];</p> <p>користується орфографічним та орфоепічним словником, словником наголосів.</p> <p>відтворює зміст почутого з дотриманням орфоепічних, графічних норм [6 МОВ 1.2.1].</p>	<p>Тема. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія</p> <p>Голосні і приголосні звуки.</p> <p>Особливості вимови звуків. Правопис ненаголошених [е],[и].</p> <p>Класифікація голосних (наголошені й ненаголошені).</p> <p>Класифікація приголосних. М'які та пом'якшені приголосні</p> <p>Позначення м'якості приголосних на письмі буквами ь, і, є, ю, я.</p> <p>Особливості вживання м'якого знака.</p> <p>Особливості української графіки (відповідність звуків і графічних знаків).</p> <p>Звукове значення букв ю, я, є, ї та щ.</p> <p>Правила вживання апострофа.</p> <p>Наголос.</p> <p>Склад. Правила перенесення слів з рядка в рядок.</p> <p>Милозвучність української мови. Правила милозвучності.</p> <p>Спрощення в групах приголосних.</p>	<p>формулювання запитання вчителю/вчительці, однокласникові/ однокласниці, вирішення проблемних ситуацій з недоречного використання основних орфографічних правил, пошуку помилок, розуміння важливості становлення компетентного мовця, робота з текстом, створення власного висловлювання з дотриманням акцентуаційних норм, законів милозвучності, написання диктантів, зокрема попереджувальних, пояснювальних, вибіркових, словникових, редагування текстів, виконання вправ, складання опорних конспектів, аналіз власних успіхів диктанти, тестування з використанням інтерактивних платформ.</p>

		<p>Види помилок: орфоепічна, орфографічна, графічна.</p> <p>Словники. Орфоепічний словник. Словник наголосів. Орфографічний словник.</p>	
5.	<p>розуміє синтаксичні одиниці [6 МОВ 4.1.2-1]; розповідає про себе, використовуючи шаблони синтаксичних одиниць [6 УДМ 1.2.1]; уміє створювати прості і складні речення; трансформувати речення з прямою мовою і словами автора в речення з непрямою мовою [6 МОВ 2.3.2]; творює пряму мову, підтримує діалог; описує вподобання [6 МОВ 2.5.1-2].</p>	<p>Тема. Відомості з синтаксису й пунктуації</p> <p>Словосполучення. Відмінність словосполучення від слова й речення. Головне й залежне слово.</p> <p>Речення. Граматична основа речення (підмет і присудок). Речення з одним головним членом.</p> <p>Види речень за метою висловлення (розповідні, питальні, спонукальні), за емоційним забарвленням (окличні, неокличні).</p> <p>Пунктуаційна помилка.</p> <p>Другорядні члени речення (додаток, означення, обставина).</p> <p>Речення з однорідними членами речення (без сполучників і зі сполучниками: а, але, і).</p> <p>Кома між однорідними членами речення. Тире і двокрапка при УС і однорідних членах речення.</p> <p>Складне речення. Кома між частинами складного речення, з'єднаними безсполучниковим і сполучниковим зв'язком.</p> <p>Пряма мова. Діалог.</p> <p>Розділові знаки в реченнях із прямою мовою. Тире при діалозі.</p>	<p>прогнозування майбутнього результату досягнень (шляхом заповнення таблиці («знаю, хочу знати, зроблю»), вправи на види речень за метою висловлювання, інтонування, коментування, записування; розуміння відмінностей простого речення і складного, вправи на техніку читання, артистичне переказування тексту, створення оригінальної історії із власного життя, аналіз словосполучення, визначення головної думки тексту, переказ основного, «трансляція» емоційної складової на письмі, мініпроект, диктант, тест.</p>
Мовленнєва змістова лінія			
6.	<p>використовує теоретичні знання на практиці [6 МОВ 2.2.1]; дотримується морально-етикетних норм [6 МОВ 2.3.1];</p>	<p>Тема. Інформація, її види.</p> <p>Джерела інформації. Добір і пошук.</p> <p>Текст. Тема. Підтема. Ключові слова. Основна думка.</p>	<p>використання цікавих й актуальних картинок задля полегшення запам'ятовування, правильного інтонування розмови, принципів</p>

	<p>знає основи безпечної грамотності в мережі «Інтернет» та використовує їх на практиці [6 МОВ 2.5.1-3].</p> <p>висловлює власні думки [6 МОВ 1.3.1];</p> <p>дотримується засад академічної доброчесності, медіаграмотності [6 МОВ 3.2.3-2];</p> <p>відрізняє фейкові новини від перевірених, розуміє термін «дезінформація»</p>	Первинні й вторинні тексти. Опис. Розповідь. Роздум.	<p>ефективної комунікації, розуміння маніпулятивних ситуацій, головного і другорядного, аналіз різних текстів, критичне ставлення до життєвих ситуацій, складання авторських текстів на різну тематику, усне мовлення: вікторини, дебати, вправа «уважний слухач/слухачка» з елементами переказування тексту, есе, аудіювання, читання тексту мовчки, стислий переказ.</p>
		Побудова розповіді. Види. Розповідь про себе.	
		Читання. Види читання. Мета читання.	
		Жанри мовлення (привітання, комплімент, прохання, згода/відмова, вибачення, повідомлення).	
		Спілкування (живе й віртуальне). Цілі і завдання. Види спілкування.	
		Правила спілкування. Засоби спілкування (мовні і позамовні). Основи ведення бесіди.	
Вимова й інтонація.			
7.	Захист проекту		пошук та опрацювання інформації відповідно до поставлених завдань; критичне опрацювання тексту на визначену тему; повторення вивченого.

6 клас

№	Очікувані результати	Зміст навчального матеріалу	Види навчальної діяльності
1.	<p>розуміє особливості художніх та медіатекстів;</p> <p>робить висновки з почутого, прочитаного [6 УМД 2.2.6];</p> <p>контамінує нову і вивчену інформацію, використовує на практиці [6 УМД 4.1.1].</p>	<p>Тема. Моя мова.</p> <p>Мова. Її особливості, багатство (лексичне, фразеологічне, морфемне), краса (повтори, ритміка, милозвучність, спрощення тощо).</p>	<p>читання, аналіз, переказ текстів; визначення ролі суфіксів і префіксів, створення власного висловлювання, використання авторських цитат, афоризмів про мову.</p>
2.	<p>на практиці застосовує теоретичні знання [6 УМД 1.7.2];</p> <p>вміє написати висловлювання, правильно добираючи мовні засоби [6 МОВ 3.1.4];</p> <p>віднаходить помилки, виправляє їх [6 УМД 3.3.1-1].</p> <p>використовує у навчанні орфографічний словник.</p>	<p>Тема. Будова слова.</p> <p>Спільнокореневі слова. Форма слова.</p> <hr/> <p>Основа (корінь, суфікс, префікс). Закінчення. Написання префіксів (з-, зі-, с-, роз-, без-, пре-, при-), суфіксів (-чок-, -ечк-, -ичок-, -ичк-, -інн-, -ення-, -инн-, -ив-, -ев-, -ов-, -ин-, -ін-, -ичн-).</p> <hr/> <p>Незмінні й змінні слова. Складні слова.</p>	<p>формулювання запитань здобувачам освіти, вчителям, виконання вправ для закріплення орфографічних правил, зокрема лексичного значення, розуміння змінних і незмінних частин мови, розроблення графічних схем, аудіювання, читання, говоріння, аналіз тексту, його особливостей, активне говоріння, моделювання слів за шаблоном, добір слів за моделями, створення та розігрування діалогів, мініпроект, диктант, тест.</p>
3.	<p>самостійно утворює нові слова вивченими способами [6 МОВ 3.2.1];</p> <p>послугується у мовленні ustalеними словотвірними нормами [6 МОВ 3.1.4-1].</p> <p>робить спроби у написанні цікавих постів на довільні теми, використовуючи словотвірні засоби [6 МОВ 3.2.1].</p>	<p>Тема. Словотвір. Орфографія.</p> <p>Словотвір – розділ мовознавства і джерело збагачення мови.</p> <hr/> <p>Твірне слово. Основні способи словотворення (префіксальний, суфіксальний, префіксально-суфіксальний, безафіксний, складання основ/слів, аббревіатури,</p>	<p>створення розповіді про виконану роботу, розуміння теми, розуміння особливості написання слів, уміння використовувати емоційні суфікси, префікси під час написання есе, творів; створення хмаринок слів на складні слова, написання текстів зі складними словами, створення авторських словникових диктантів, лайфхаків з теми, схем-моделей, усна відповідь, складання допису на мовну тему, коміксу за малюнками, виконання тестування: Google-форми, LearningApps, Classtime, GoogleForms, Kahoot; диктанти різних видів.</p>

		перехід слів з однієї частини в іншу).	
		Стилістична роль суфіксів і префіксів.	
		Творення і правопис складноскорочених слів.	
		Складні слова, їх правопис (разом, із дефісом, окремо). Написання слів з пів	
		Зміни приголосних під час творення слів (іменники з суфіксами -ин- від прикметників -ський, -цький; іменники із суфіксами -ств-(о), -зтв-(о), -цтв-(о); прикметників із суфіксами -ськ-, -цьк-, -зък-. Словотвірний розбір слова.	
4.	розуміє відмінність між самостійними і службовими частинами мови; самотужки створює дописи [6 МОВ 3.2.1-]; критично сприймає дописи інших.	Тема. Морфологія. Орфографія. Загальна характеристика частин мови. Службові частини. Вигук.	складання алгоритму вивчення теми, розуміння важливості використання частин мови для побудови тексту, виконання вправ, тестів на визначення частин мови, створення лінгвістичного есе, мультимедійних презентацій, визначення частин мови в текстах художньої літератури, створення лінгвістичних повідомлень для інтернет-мереж (інстаграм, фейсбук), моделювання речень, складання усних творів, створення тексту на основі кількох графічних джерел інформації.
5.	використовує знання з теми «Іменник» у житті [6 МОВ 4.1.1]; розуміє відмінність між загальними і власними іменниками, конкретними та абстрактними [6 МОВ 4.1.2-1]; виявляє помилки, виправляє їх [6 МОВ 3.3.1].	Тема. Іменник як самостійна частина мови. Синтаксична роль іменника, морфологічні ознаки. Функція іменника в реченні Загальні і власні іменники, конкретні та абстрактні. Велика буква та лапки у власних назвах. Збірні іменники.	оцінювання власних досягнень, розподіл і оперативне планування власних ресурсів часу під час уроку, виконання вправ, тренувальних завдань на особливості написання іменникових закінчень, розподіл груп іменників, правила написання іменників; складання таблиць-схем, асоціативних

		Рід, число. Спільний рід іменників. Іменники, що мають тільки форму множини або тільки форму множини	кущів (метод гронування), вправи на розуміння функції іменників у тексті, їх лексичного значення, редагування речень з граматичними помилками, складання авторських тестових завдань, розвиток комунікативної компетентності: підготовка короткого відеоролика, відеоінтерв'ювання, діалогу/монологу, диктант, граматичний словниковий диктант, тестування: Google-форми, LearningApps, Classtime, GoogleForms, Kahoot; диктанти різних видів.
		Відмінки іменників. Кличний відмінок, його особливості.	
		Поділ іменників на відміни (I відміна, II відміна, III-IV).	
		Тверда, м'яка і мішана групи іменників.	
		Незмінювані іменники. Рід незмінюваних іменників.	
		Написання відмінювання чоловічих і жіночих прізвищ, імен по батькові.	
		Відмінювання іменників, що мають форму множини.	
		Не з іменниками. Правопис складних іменників.	
6.	<p>розуміє особливість вживання і використання прикметників [6 МОВ 4.1.2.-1];</p> <p>удосконалює власне мовлення [6 МОВ 4.2.1];</p> <p>характеризує основні риси прикметників [6 МОВ 2.2.6].</p>	<p>Тема. Прикметник як частина мови. Синтаксична роль прикметника.</p> <p>Групи прикметників за значенням (якісні, відносні, присвійні). Перехід прикметника з однієї групи в іншу.</p> <p>Явище субстантивації.</p> <p>Короткі форми прикметників. Стягнена і нестягнена форми прикметників.</p> <p>Ступені порівняння якісних прикметників, їх творення.</p> <p>Відмінювання прикметників.</p> <p>Тверда й м'яка групи прикметників.</p> <p>Творення прикметників.</p> <p>Написання не з прикметниками.</p> <p>Написання -н-, -нн- у прикметниках.</p>	здійснює самоконтроль (заповнення чеклиста), виконання вправ, завдань, зокрема інтерактивних, на визначення груп прикметників у реченнях, особливостей їх творення та вживання; написання пояснювальних граматичних, словникових диктантів, малювання скрайбінгу на визначену тему, складання речень, текстів, описів за картиною з використанням прикметників; різномірні практичні завдання з метою віднайти у текстах різних стилів прикметники, визначити їх групи, способи творення, обговорення мовної ситуації проблемного характеру з метою ухвалення рішення, пошуку висновків, вирішення проблеми; складання запитань для опитування учнів/учениць,

		Написання складних прикметників разом і через дефіс.	аудіювання тексту, мініпроект, диктант, тест.
7.	виокремлює числівники та розрізняє їх [6 МОВ 4.1.1-]; використовує у мовленні числівники; виявляє і виправляє помилки в тексті та усному мовленні [6 МОВ 3.3.1]; розрізняє числівники за різними ознаками, зокрема, мало, багато з одностовчними прислівниками [6 МОВ 4.1.1-1].	Тема. Числівник як частина мови. Синтаксична роль числівників, їх значення Типи і види числівників за будовою та значенням. Відмінювання числівників. Ь на кінці числівників і перед закінченням у непрягих відмінках. Роздільне написання складених числівників. Написання числівників з -тисячний . Узгодження числівників з іменниками. Числівники на позначення дат і часу, правильне вживання і написання.	формулювання запитань здобувачам освіти, вчителів; проведення лінгвістичних мініекспериментів, складання схем, таблиць, хмаринок слів, виконання ігрових вправ на відмінювання числівників, створення текстів, речень із числівниками, знаходження різних типів та видів числівників у текстах різних стилів; складання інструкцій, пам'яток, активне говоріння, моделювання діалогів, розігрування сценки, створення авторських математичних задач із використанням числівників, есе, тест.
8.	розрізняє розряди займенників; особові займенники їх, його з одностовчними присвійними; дотримується мовних норм [6 МОВ 3.1.4]; уникає тавтології та плеоназму [6 МОВ 4.1.1].	Тема. Займенник як частина мови. Морфологічні ознаки. Синтаксична роль займенника. Розряди займенників за значенням (особові, зворотний, присвійні, вказівні, питальні, відносні, заперечні, означальні й неозначені - оглядово). Етикетні функції займенників. Відмінювання займенників. Приставний -н- у формах особових і вказівних займенників. Написання разом і з дефісом неозначених займенників. Правопис заперечних займенників. Написання займенників із прийменниками.	оцінювання власних досягнень, розподіл і оперативне планування власних ресурсів часу під час уроку, виконання вправ, тренувальних завдань на особливості написання та вживання займенників, уживання займенників ти і Ви (моделювання ситуацій), створення авторських тестових завдань, розуміння функції займенників у тексті, їх лексичного значення, редагування речень з граматичними помилками на вживання займенників, складання, редагування деформованих речень, доповнення їх словами в потрібних граматичних формах, розвиток комунікативної компетентності: підготовка відеоролика, відеоінтерв'ювання, діалогу/ монологу/ повідомлень для

			соцмереж, вебсайту, тестування: Google-форми, LearningApps, Classtime, GoogleForms, Kahoot; диктанти різних видів. <i>Інтеграція:</i> мова – математика
Мовленнєва змістова лінія			
9.	переказує почуте, опираючись на вивчений матеріал [6 МОВ 1.2.1]; складає план; виокремлює ключові слова [6 МОВ 1.3.1-1]; визначає основну/другорядну думку, мікротеми, деталі [6 МОВ 1.4.1-2]; аналізує, робить спроби у висновках [6 МОВ 1.4.5]; критично оцінює, зіставляє інформацію із сучасним життям [6 МОВ 2.2.7-1].	Інформація. Види інформації(тестова, графічна, числова, звукова, візуальна). Джерела інформації. Добір і пошук. Надійність джерел інформації. Достовірність/недостовірність інформації. Аргументація вибору.	завдання пошукового та аналітичного характеру в інтернеті, добір джерел інформації до певних текстів, укладання списків використаної літератури, інтернет-джерел на обрану тематику, удосконалення мовних навичок, складання пам'яток, правил, лайфхаків про академічну доброчесність, добір джерел інформації на певну тему або до тексту, пошук текстів різних стилів в інтернет-мережі.
10.	розуміє нову і вивчену інформацію, головну і другорядну інформацію [6 МОВ 2.2.2]; користується перевіреними джерелами інформації [6 МОВ 2.5.2]; вбачає актуальність матеріалу [6 МОВ 1.3.1]; конструює розповідь на принципах академічної доброчесності [6 МОВ 3.1.3]; відтворює у процесі мовлення факти з реального життя, дотримується мовних норм [6 МОВ 3.1.4].	Текст. Тема, підтема (мікротема). Ключові слова. Основна думка. Зміст прочитаного. Первинні і вторинні тексти. Опис. Розповідь і роздум. Особливість опису. Ідея, проблеми в тексті. Особливості переказу як вторинного тексту. План тексту. Види плану. Поняття академічної доброчесності.	складання плану роботи під час уроку, аналіз цікавих й актуальних текстів, ситуативні вправи з метою розуміння маніпулятивних обставин, головного і другорядного, перекази різних типів, аналіз різних текстів, їх структури, створення авторських текстів на різну тематику, аудіювання, переказ, складання усних та письмових творів-описів, роздумів, розповідей на обрану тематику, написання есе, переказ, виконання аудіювання.
11.	створює дописи [6 МОВ 1.6.2-2]; обгрунтовує думку до тієї чи іншої теми [6 МОВ 1.5.1]; логічно створює повідомлення [6 МОВ 3.3.2];	Відповідь, структура/алгоритм відповіді. Розгорнута відповідь. Стаття у словнику. Есе. Допис. Лист. Оголошення.	робить спроби укладання статі, завдання на удосконалення вміння користуватися словниками різних типів, створення текстів, повідомлення, дописів, оголошень, листів тощо, практичні вправи для

	творює медіатекст [6 МОВ 2.7.2];		поліпшення вміння дати коротку відповідь, розгорнуту відповідь за обраною темою, текстом; створення записів на запропоновану тему, робота зі словниками; написання листа, супровідного листа, допису, оголошення, есе тощо.
12.	поважає думки інших [6 МОВ 1.7.1-1]; записує план, логічно продумує план викладу матеріалу, обирає стиль мовлення [6 МОВ 1.7.1-2]; бере участь у дискусіях (офлайн/онлайн), вміє слухати і чути [6 МОВ 3.2.2]; дбає про кібербезпеку/особисту безпеку у віртуальному просторі [6 МОВ 3.2.3-1].	Тема. Спілкування Реальне і віртуальне спілкування. Безпечна онлайн-взаємодія. Мова як засіб самовираження. Важливість психології у житті. Математика – наука мислення. Сучасні технології. «Здоров'я» нації- успіх країни.	завдання пошукового та аналітичного характеру в інтернеті, добір джерел інформації до певних текстів, спроба розроблення авторських вправ, завдань через сучасні онлайн-інструменти, зокрема через додаток ChatGPT, написання смс, дописів, коментарів, складання діалогів, створення усних висловлень, пов'язаних з конкретною життєвою ситуацією, пошук текстів/інструкцій в інтернет-мережі про сучасні технології, психологічне та фізичне здоров'я). Інтеграція: мова – математика – ІТ-технології – ІІІ
13.	Захист проекту		пошук та опрацювання інформацію відповідно до поставленого завдання; комбінування матеріалу та дотримання академічної доброчесності.

7 клас

Мовна змістова лінія			
№	Очікувані результати	Зміст навчального матеріалу	Види навчальної діяльності
1.	<p>знає, розуміє та може пояснити поняття <i>літературна мова, літературна норма</i> [9 МОВ 1.2.1-1];</p> <p>знає норми орфографічні, лексичні, морфологічні.</p> <p>спостерігає за мовленням людей;</p> <p>помічає порушення літературної норми та відстоює власну позицію [9 МОВ 1.6.1];</p> <p>редагує речення й тексти, що містять порушення літературних норм;</p> <p>з метою вдосконалення власного мовлення користується лінгвістичними словниками;</p> <p>ставиться до української мови як до частини себе.</p>	<p>Вступ. Літературна норма української мови. «Чистота мовлення» або як говорити правильно?</p> <p>Вивчені частини мови, їх правопис</p>	<p>вивчення мови як надбання та унікальності народу (використання завдань на розвиток монологічного та діалогічного мовлення), виконання інтерактивних вправ, розуміння важливості використання частин мови для побудови тексту, виконання вправ, тестів на визначення частин мови, створення лінгвістичного есе, мультимедійних презентацій, читання, аналіз, переказ текстів; вправи на визначення частин мови, коментування їх правопису, моделювання речень, складання усних творів, створення тексту на основі кількох графічних джерел інформації, визначення частин мови в текстах художньої літератури, створення лінгвістичних повідомлень для інтернет-мереж (інстаграм, фейсбук тощо).</p>
2.	<p>знає значення дієслова, його морфологічні ознаки, синтаксичну роль [9 МОВ 4.1.1];</p> <p>розуміє роль дієслів у досягненні точності, інформативності й виразності мовлення.</p> <p>знаходить дієслова в реченні, помічає помилки у їх вживанні [9 МОВ 4.1.2-1];</p> <p>правильно використовує форми дієслів у мовленні [9 МОВ 4.1.1-2];</p>	<p>Дієслово: значення, морфологічні ознаки. Форми дієслів (неозначена форма, особові форми, дієприкметник, дієприслівник, безособові форми на -но, -то – огляд) . Синтаксична роль дієслів.</p> <p>Доконаний і недоконаний види дієслова.</p> <p>Часи дієслів (минулий, теперішній, майбутній).</p> <p>Способи дієслів (дійсний, умовний, наказовий). Творення дієслів.</p>	<p>визначення в реченнях дієслів, правильне використання дієслова у різних часових формах та способах, моделювання ситуацій мовлення з їх використанням, створення речень із різними формами дієслів, розуміння їх ролі у мовленні, створення мінітворів, розуміння особливості правопису особових закінчень дієслів, виконання вправ на розуміння зміни дієслів за особами та дієвідмінами; читання і</p>

	<p>правильно вимовляє дієслова й пише;</p> <p>конструює речення з дієсловами в усіх часових й особових формах;</p> <p>редагує тексти, замінюючи повторювані дієслова синонімами.</p>	<p>Безособові дієслова. Дієслівні форми на -но; -то.</p> <p>Дієвідміни. Букви <i>e, u</i> в особових закінченнях дієслів I і II дієвідмін.</p> <p>Правопис дієслів.</p> <p>Уживання дієслів.</p>	<p>переказування тексту, створення власного, зокрема через розумне використання ChatGPT, виконання тестування: Google-форми, LearningApps, Classtime, GoogleForms, Kahoot; диктанти різних видів.</p>
3.	<p>знає значення дієприкметника, та дієприслівника його морфологічні ознаки, синтаксичну роль;</p> <p>розуміє та пояснює значення дієприкметника та дієприслівника в мовленні; оперує дієприслівниковими зворотами, конструює речення з ними [9 МОВ 4.1.1];</p> <p>правильно записує дієприкметники та дієприслівники [9 МОВ 4.2.1-1];</p> <p>знає правила вживання розділових знаків у реченнях з дієприкметниковими зворотами.</p> <p>відрізняє дієприкметники та дієприслівники;</p> <p>знаходить у реченні дієприкметник і дієприкметниковий зворот; безособові дієслівні форми на -но, -то;</p> <p>правильно ставить розділові знаки при дієприкметниковому звороті;</p>	<p>Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Правильне використання активних дієприкметників у мовленні. Особливості творення, відмінювання, уживання.</p> <p>Дієприкметниковий зворот. Розділові знаки в реченнях із дієприкметниковими зворотами. Будова речень із дієприкметниковими зворотами.</p> <p>Дієприслівник як особлива форма дієслова. Морфологічні ознаки. Синтаксична роль.</p> <p>Дієприслівниковий зворот. Коми при дієприслівниковому звороті й одиничному дієприслівникові.</p> <p><i>Не</i> з дієсловами, дієприкметниками, дієприслівниками.</p>	<p>аналіз відео про важливість тайм-менеджменту, саморозвитку, самоконтролю, вправи/інтерактивні вправи на визначення дієприкметників та дієприслівників у реченні, на розпізнавання суфіксів дієприслівників та дієприкметників, правильне вживання дієприкметників у мовленні, створення таблиць, схем, опорних конспектів, уміння співставити тексти з дієприкметниковим та дієприслівниковим зворотами, правильне використання дієприкметників та дієприслівників у потоці живого мовлення, у текстах, онлайн-чатах, моделювання речень за схемами, моделювання речень з дієприкметниковим та дієприслівниковим зворотом, трансформація речень з дієприслівниковими зворотами на складні; складання мінітворів, дописів, розрізнення</p>

	<p>правильно інтонує речення з дієприкметниковими зворотами;</p> <p>редагує речення, що містять невластиві українській мові форми активних дієприкметників теперішнього часу [9 МОВ 1.7.2-1];</p> <p>редагує речення, виправляючи помилки у вживанні дієприкметникових зворотів;</p> <p>трансформує прості речення з дієприкметниковим зворотом на складні;</p> <p>виявляє здатність трактувати твори мистецтва, використовуючи дієприкметниковий зворот [9 МОВ 1.7.2-1];</p> <p>інтерпретує ідеї, досвід та почуття, виражені митцями у творах різних жанрів, зокрема в портретному живописі [9 МОВ 3.1.2-3].</p>		<p>правопису частки не з дієприкметниками, дієприслівниками, дієсловами, пунктуаційний диктант; написання контрольної роботи.</p>
4.	<p>розуміє та пояснює роль прислівників та службових частин мови в мовленні [9 МОВ 4.1.1-1];</p> <p>правильно відтворює та записує прислівники [9 МОВ 3.1.4];</p> <p>знаходить прислівники в реченні, відрізняє їх з поміж інших частин мови та контамінує у</p>	<p>Прислівник. Значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівника.</p> <p>Правопис прислівників і прислівникових сполук, творення ступенів порівняння прислівників.</p>	<p>розпізнавання прислівників та службових частини мови у тексті, розуміння використання різних розрядів прислівників, доречне використання службових частини мови у текстах різних стилів, моделювання речень з прислівниками, виконання тренувальних завдань та тестів, моделювання речень, аналіз службових частин мови, розуміння їх</p>

<p>власний текст [9 МОВ 1.2.1-1];</p> <p>правильно поєднує прислівники з іншими частинами мови з іменниками, дотримуючись мовних норм [9 МОВ 4.2.3-1];</p> <p>аналізує тексти щодо правильності використання прислівників інших частин мови.</p> <p>складає речення з прийменниково-іменниковими конструкціями.</p> <p>Розрізняє однозвучні слова – сполучники а, і від часток залежно від значення; розрізняє сполучник що від частки і відносного займенника; розрізняє іменник коло від співзвучного прийменника тощо.</p>	<p>Творення ступенів порівняння прислівників. Способи творення прислівників. Перехід однієї частини мови в іншу.</p> <p>Службові частини мови. Прийменник, його види за будовою. Похідні і непохідні. Особливості написання похідних прийменників. Уживання.</p> <p>Сполучник як частина мови. Види сполучників за походженням, за будовою. Складносурядні та складнопідрядні сполучники, синонімічні, антонімічні.</p> <p>Службові частини мови. Частка (формотворча, словотворча). Особливості уживання та правопису часток. Вигук. Групи вигуків за значенням. Розділові знаки у реченнях з вигуками. Звуконаслідувальні слова.</p>	<p>ролі у мовленні, складання есе, дописів, відгуків, хмаринок слів на частини мови з метою повторення матеріалу, читання, переказ текстів, створення власних; моделювання діалогів, монологів, написання диктантів/переказів/есе/ контрольних робіт, виконання інтерактивних вправ LearningApps, Learning.ua, Coursera, Kahoot, Learning.ua.</p>
<p>Захист проєкту.</p> <p>«Дослідження тексту» за критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> - первинний і вторинний текст; - спільне і відмінне; - опис варто використовувати. Якщо так, то коли? - Чи мають бути емоції у тексті? - Як відредагувати текст? Поради. 		<p>пошук та опрацювання інформації відповідно до поставленого завдання; добір інформації на визначену тему; збереження інформації; використання інформаційних джерел у процесі виконання проєкту (дотримання академічної доброчесності) тощо, створення порад, завдання на удосконалення критичного мислення, аналізу інформацію під час</p>

		<p>створення фінального проекту (наприклад, використання різних жанрів мовлення, їх аналіз: знайомство, бесіда, серйозна розмова, діалог, виступ на уроці, прощання). Опрацювання правил ввічливості. Пояснення особливостей вербального і невербального спілкування. Прийом «Слухати і чути».</p>
--	--	--

8 клас

Мовна змістова лінія			
№	Очікувані результати	Зміст навчального матеріалу	Види навчальної діяльності
1.	<p>розуміє значення й роль мови в житті людини й суспільства й аргументує [9 МОВ 1.1.3].</p> <p>пояснює функції мови: комунікативну, пізнавальну, об'єднувальну [9 МОВ 1.5.3].</p>	<p>Мова – найважливіший засіб спілкування, пізнання і впливу.</p>	<p>планування; тайм-менеджмент, переказування тексту/виголошення монологу про видатних українців/читання тексту про винаходи, що змінили світ, написання есе/оповідань «Українці у світі», «Кого я знаю із великих українців», тестування (Google-форми, LearningApps, Classtime, GoogleForms, Kahoot. На Урок, <i>ознайомлювальна діяльність</i> із тематичними сайтами, інтерактивними платформами, ChatGPT (розумне використання ШІ).</p> <p>Інтеграція: література – мистецтво – культура.</p> <p>Рефлексія.</p>
2.	<p>знає та розуміє предмет вивчення синтаксису й пунктуації;</p> <p>розуміє й пояснює різницю між словосполученням і реченням [9 МОВ 4.1.1-1];</p> <p>використовує виражальні можливості словосполучень, їх синонімію, будує з ними речення [9 МОВ 4.1.1-2].</p>	<p>Словосполучення.</p> <p>Синонімічність словосполучень різної будови.</p>	
3.	<p>знає та розуміє як будувати речення, розрізняє члени речення речення, способи вираження їх та використовує ці знання на практиці [9 МОВ 4.1.1];</p> <p>ставить розділові знаки в простому двоскладному реченні, пояснює їх пунктуаційними правилами;</p>	<p>Речення. Речення прості й складні.</p> <p>Двоскладні й односкладні речення. Граматична помилка та умовне позначення її (практично).</p> <p>Головні й другорядні члени речення. Двоскладне речення.</p> <p>Підмет і присудок. Способи вираження присудка. Іменний і дієслівний присудок. Тире між підметом і присудком.</p> <p>Узгодження головних членів речення.</p>	

	<p>визначає головні та другорядні члени речення [9 МОВ 4.1.2];</p> <p>розрізняє речення двоскладні та односкладні;</p> <p>визначає види присудків, обставин у реченнях, прикладку як різновид означення, способи вираження підмета, присудка, означень, додатків та обставин [9 МОВ 4.1.1-1];</p> <p>інтонує правильно речення різних видів, за допомогою логічного наголосу передає різні змістові та емоційні відтінки значення [9 МОВ 2.3.2].</p>		
4.	<p>знає види односкладних речень, пояснює будову односкладних речень кожного з типів;</p> <p>розрізняє речення односкладні й двоскладні;</p> <p>конструює односкладні речення вивчених видів, а також двоскладні речення; правильно використовує їх у власному мовленні [9 МОВ 2.6.1-1];</p> <p>правильно будує речення, використовуючи виражальні можливості</p>	Речення поширені й непоширені. Порядок слів у реченні. Логічний наголос.	формулювання власної думки (ставлення до проблем літератури, культури, науки); критичний аналіз та пошук інформації про винаходи українців; переказування (стисле, докладне, вільне, творче) текстів на тему «Великі українці, хто вони?» «Роль української науки, культури у світі», письмова відповідь на поставлене запитання як елемент моделювання речень різних типів (односкладних, двоскладних, поширених, непоширених); створення мініпроектів/

	<p>односкладних і двоскладних речень;</p> <p>вживає в мовленні речення двоскладні й односкладні різних видів як синтаксичні синоніми;</p> <p>використовує в текстах-описах називні речення для позначення часу й місця;</p> <p>доречно вживає різні види речень в діалозі/монологі,</p> <p>правильно інтонує речення [9 МОВ 4.1.1];</p> <p>складає творчі тексти з використанням односкладних речень різних типів [9 МОВ 4.2.1-1]</p>	<p>Речення за метою висловлювання, за емоційною експресивністю.</p> <p>Повні й неповні речення.</p> <p>Означення, додаток та обставина – другорядні члени речення.</p> <p>Прикладка як різновид означення. Написання непоширених прикладок через дефіс; прикладки, що беруться в лапки.</p> <p>Види обставин, способи їх вираження</p> <p>Односкладні прості речення з головним членом у формі присудка (ООР, НОР, БОР, УОР). Типи і види підметів та присудків.</p> <p>Уживання односкладних безособових речень у публіцистичному стилі.</p> <p>Односкладні прості речення з головним членом у формі підмета (називні). Повні і неповні речення. Тире у неповних реченнях. Особливості вживання односкладних речень.</p>	<p>медіапроектів, презентацій, флешкарт з означених тем, <i>тестування</i> (освітні платформи: HUMAN, LearningApps, Learning.ua, Coursera, Kahoot, Learning.ua, Classtime, GoogleForms На Урок, Osvitoria тощо).</p> <p><i>Інтеграція:</i> історія – наука – фізика.</p> <p>Рефлексія.</p>
5.	<p>наводить приклади речень, ускладнених однорідними членами, звертаннями, прикладками,</p>	<p>Речення з однорідними членами. Однорідні члени речення (із сполучниковим, безсполучниковим і змішаним зв'язком).</p>	<p>складання діалогів, полілогів про українських винахідників, меценатів, робота з критичними джерелами, словниками, довідниками, написання</p>

<p>відокремленими членами;</p> <p>ставить розділові знаки в таких реченнях, пояснює їх правилами.</p> <p>знаходить в тексті речення, ускладнене однорідними членами, звертаннями, прикладками, відокремленими членами;</p> <p>визначає смислові відношення між однорідними членами речення;</p> <p>правильно інтонусує речення з однорідними членами речень, звертаннями, прикладками, відокремленими членами;</p> <p>знаходить і виправляє пунктуаційні помилки на вивчені правила;</p> <p>конструює речення, до складу яких входять однорідні члени речень, звертання, прикладки, відокремлені члени [9 МОВ 2.6.1-1];</p> <p>оцінює виражальні можливості речень з однорідними членами в різних стилях мовлення [9 МОВ 1.1.2-4]</p>	<p>Узагальнювальні слова (УС) при однорідних членах речень, розділові знаки при УС та однорідних членах речень.</p>	<p>дописів/постів, коментарів до блогів, сайтів, на визначену тему; складання логічних схем про відокремлення синтаксичних конструкцій, опорних конспектів, робота зі словниково-довідковою літературою, написання диктантів, переказів, виконання інтерактивних вправ (LearningApps, wordwall).</p> <p>Інтегровані уроки: культура – географія – наука.</p> <p>Бінарні уроки: українська/англійська/слов'янські мови.</p> <p>Використання елементів перевернутого навчання.</p>
	<p>Звертання непоширені й поширені. Риторичне звертання.</p>	
	<p>Вставні слова (словосполучення). Групи вставних слів і словосполучень за значенням.</p>	
	<p>Відокремлені додатки. Розділові знаки.</p>	
	<p>Відокремлені означення. Розділові знаки.</p>	
	<p>Відокремлені обставини. Розділові знаки.</p>	
<p>Захист проєкту «Медійність».</p> <p>Критерії:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Особливості медійної інформації - Текстова і графічна інформація: спільне і відмінне - Як визначити факти і судження, достовірність та хибність інформації - Первинний і вторинний текст. 		<p>Пошук та опрацювання інформації відповідно до поставленого завдання; добір інформації на визначену тему; збереження інформації;</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Одиничний і множинний текст - Важливість цитат, афоризмів, фразеологізмів у тексті. - Відгук на прочитане/побачене. - Блог. Чат. Сайт. - Поради у створенні медійного тексту.	використання інформаційних джерел у процесі виконання проєкту тощо.
--	---	---

Мовна змістова лінія			
№	Очікувані результати	Зміст навчального матеріалу	Види навчальної діяльності
1.	<p>пояснює поняття «пряма й непряма мова» як способи передавання чужого мовлення [9 МОВ 4.1.1-1];</p> <p>ставить і пояснює розділові знаки в реченнях із прямою й непрямою мовою, при діалозі, у реченнях, що містять цитати [9 МОВ 3.1.4-1];</p> <p>знає різні комунікативні стратегії відповідно до мети та ситуації діалогічного спілкування [9 МОВ 1.4.5];</p> <p>визначає в тексті речення з прямою й непрямою мовою, цитатами, репліки діалогу [9 МОВ 2.2.7-1];</p> <p>складає речення з прямою та непрямою мовою;</p> <p>створює й розігрує діалог на запропоновану або самостійно обрану тему [9 МОВ 1.5.1];</p> <p>порівнює виражальні можливості різних способів передавання прямої мови;</p> <p>проводить мовні експерименти, спостерігає, аналізує будову речень, замінюючи пряму мову непрямою.</p>	<p>Вступ. Мова і я. Тема. СИНТАКСИС І ПУНКТУАЦІЯ. Пряма й непряма мова. Розділові знаки при прямій мові. Культура мовлення й стилістика. Інтонація речень із прямою мовою.</p> <p>Діалог. Розділові знаки при прямій мові й діалозі. Культура мовлення й стилістика. Інтонація речень із діалогом.</p> <p>Цитата як спосіб передачі чужої мови.</p>	<p>складання діалогів, полілогів про українську та світову культуру, архітектуру, моделювання речень з прямою мовою; складання діалогів на запропоновану тему, зокрема ситуаційних; письмове відтворення цитатного матеріалу для удосконалення речень різних типів, робота з вебсайтами, пошук інформації про архітектурні пам'ятки, висловлювань про них, складання таблиць, логічних схем, редагування деформованих речень. Використання різних видів читання (наскрізного та вибіркового читання, сканування для розуміння використання прямої мови та діалогу),</p> <p>Тести, есе, пунктуаційні диктанти</p> <p>Інтеграція: культура – історія – архітектура – мистецтво</p> <p>Бінарні уроки: Українська/англійська/слов'янські мови.</p>

	<p>усвідомлює роль комунікативних умінь для майбутньої професійної кар'єри [6 MOV 1.2.2];</p> <p>виявляє у спілкуванні толерантність до поглядів і суджень співрозмовників;</p> <p>усвідомлює виражальні можливості речень із прямою й непрямою мовою, діалогів [9 MOV 2.4.4-1]</p>		
2.	<p>знає види складних речень [9 MOV 4.1.1];</p> <p>правильно ставить розділові знаки між частинами складносурядного речення та обґрунтовує їх [9 MOV 4.1.1-2].</p> <p>розрізняє прості та складні речення, розпізнає складні речення із сурядним і підрядним зв'язком [9 MOV 4.1.2-1];</p> <p>визначає види складних речень (сполучникові й безсполучникові), засоби зв'язку між частинами речення у складному, кількість граматичних основ у ньому та правильно їх застосовує у власному тесті [9 MOV 4.1.1-2];</p> <p>знаходить у тексті складносурядні речення, встановлює смислові зв'язки між частинами його;</p> <p>розмежовує складносурядні речення і прості речення,</p>	<p>Тема. Складне речення. Складносурядне речення, його будова й засоби зв'язку в ньому.</p> <p>Смислові зв'язки між частинами складносурядного речення.</p> <p>Розділові знаки між частинами складносурядного речення.</p> <p>Інтонація складносурядного речення. Синонімічність складносурядних речень із різними сполучниками, а також складносурядного речення й простих речень.</p>	<p>усне моделювання речень простих та складних, пошук та читання складносурядних речень, правильне їх інтонуювання, коментування розділових знаків створення усних власних висловлень за візуальним матеріалом, моделювання речень з прямою мовою; складносурядних речень, їх аналіз, написання різних видів есе, робота з вебсайтами, пошук інформації про архітектурні пам'ятки Києва, Львова, Чернівців тощо, складання моделей речень, логічних схем, таблиць про інтонуювання складносурядних речень, про постановку розділових знаків в них, використання різних видів читання (наскрізного та вибіркового читання, сканування для розуміння використання прямої мови та діалогу, підготовка усних та письмових інформаційних повідомлень, доповідей за обраною темою.</p>

	<p>ускладнені однорідними членами;</p> <p>знаходить і виправляє пунктуаційні помилки на вивчені правила [9 МОВ 4.1.2-1];</p> <p>складає речення й тексти, використовуючи складносурядні речення [9 МОВ 3.1.5];</p> <p>оцінює виражальні можливості складносурядних речень та синонімічних до них конструкцій [9 МОВ 3.3.3];</p> <p>усвідомлює потребу в читанні, проєктує прочитане на життєві ситуації [9 МОВ 4.2.3-2].</p>		<p>Інтеграція: культура – історія – архітектура – мистецтво.</p> <p>Бінарні уроки: Українська/англійська.</p>
3.	<p>знає основні види складнопідрядних речень, пояснює їх будову [9 МОВ 4.1.2-1];</p> <p>правильно ставить розділові знаки між частинами складнопідрядного речення та обґрунтовує їх [9 МОВ 4.1.2-1].</p> <p>знаходить у тексті складнопідрядні речення з однією й кількома підрядними частинами [9 МОВ 3.3.3];</p> <p>визначає головну й підрядну частини, види складнопідрядних речень, істотні ознаки їх, межі головної й підрядної частин,</p>	<p>Складнопідрядне речення, його будова й засоби зв'язку в ньому.</p> <hr/> <p>Підрядні сполучники й сполучні слова в складнопідрядних реченнях.</p> <hr/> <p>Складнопідрядне речення з означальною підрядною частиною.</p> <hr/> <p>Складнопідрядне речення із з'ясувальною підрядною частиною.</p> <hr/> <p>Складнопідрядне речення підрядними обставинними (способу дії й ступеня, порівняння, місця, часу, причини, наслідку, мети, умови, допусту).</p>	<p>усне моделювання речень простих та складних, пошук та читання складнопідрядних речень, правильне їх інтонсування, коментування розділових знаків; створення усних етюдів, буктрейлерів, сторітелінгів, авторських тестових завдань, аналіз пунктуаційних знаків, (моделювання речень з прямою мовою; складносурядних речень, складнопідрядних речень, їх аналіз; написання есе/твору/посту відгуку/рецензії на твір мистецтва, архітектури, робота з вебсайтами, пошук інформації про об'єкти культурної спадщини ЮНЕСКО в Україні, правопис власних назв, складання моделей речень,</p>

<p>кількість частин [9 МОВ 4.2.4];</p> <p>класифікує складнопідрядні речення за значенням і будовою, засобами зв'язку в них;</p> <p>розрізняє сполучники і сполучні слова;</p> <p>знаходить і виправляє помилки на вивчені правила/ за допомогою словників [9 МОВ 4.2.4];</p> <p>правильно інтонує складнопідрядні речення;</p> <p>аналізує й порівнює виражальні можливості складнопідрядних речень та інших синонімічних конструкцій у текстах різних стилів;</p> <p>конструює складнопідрядні речення різних видів і вводить їх у тексти різних стилів;</p> <p>складає усні й письмові висловлення єдиного характеру (з різних стилів) на визначену тему, використовуючи в них виражальні можливості складнопідрядних речень [9 МОВ 2.7.2-1];</p> <p>оцінює виражальні можливості складнопідрядних речень;</p> <p>ставиться до здоров'я як до цінності, схвалює здоровий спосіб життя.</p>	<p>Розділові знаки між частинами складнопідрядного речення.</p> <p>Розділові знаки у складнопідрядному реченні з кількома підрядними частинами.</p>	<p>логічних схем, таблиць про інтонування складнопідрядних речень, про постановку розділових знаків в них, підготовка письмових інформаційних повідомлень, що базуються на теоретичному лінгвістичному матеріалові за обраною мовною темою про складне речення.</p> <p>Інтеграція: культура – географія – природничі науки.</p> <p>Бінарні уроки: Українська/англійська/польська.</p>
---	---	---

4.	<p>пояснює смислові відношення між частинами безсполучникового складного речення, речення із різними видами зв'язків (сполучникового та безсполучникового);</p> <p>правильно ставить розділові знаки між частинами безсполучникового складного речення, та речення з різними видами зв'язків та обгрунтовує їх.</p> <p>знаходить у тексті безсполучникові складні речення та речення з різними видами зв'язків [9 МОВ 3.3.3-2];</p> <p>визначає основні ознаки, смислові відношення між частинами складних речень різних типів;</p> <p>розмежовує безсполучникові складні речення й сполучникові (складносурядні й складнопідрядні);</p> <p>розрізняє види складних речень різних типів за характером синтаксичних і смислових зв'язків між їх частинами, їх емоційним наповненням [9 МОВ 1.8.4-1];</p> <p>правильно інтонує безсполучникові, складносурядні,</p>	<p>Безсполучникове речення. Смислові відношення між частинами безсполучникового складного речення. Культура мовлення й стилістика. Особливості інтонації складного безсполучникового речення</p> <p>Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні: кома і крапка з комою.</p> <p>Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні: двокрапка.</p> <p>Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні: тире.</p> <p>Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку</p> <p>Повторення вивчених розділових знаків у простому і складному реченнях. Основні орфограми.</p>	<p>складання діалогів, полілогів, речень із використанням прямої мови, простих та складних речень різних типів про декоративно-прикладне мистецтво, процес праці, написання есе, дописів, коментарів, моделювання речень з прямою мовою, цитатами; складних речень різних типів, письмова відповідь на поставлене запитання, написання творчих робіт, диктантів, робота зі словниками, довідковою літературою, публіцистично-критичною літературою, пошук речень різних типів та їх аналіз, пунктуаційні диктанти, тестування, використання інтерактивних вправ (освітні платформи: HUMAN, LearningApps, Learning. ua, Coursera, Kahoot, Classtime, GoogleForms</p> <p>Інтеграція: література – декоративно-прикладне мистецтво – географія</p> <p>Бінарні уроки: українська/англійська/слов'янські мови.</p>
----	---	---	--

	<p>складнопідрядні, речення з різними видами зв'язків;</p> <p>правильно ставить розділові знаки між частинами складних речень різних типів та обґрунтовує їх;</p> <p>знаходить і виправляє пунктуаційні помилки на вивчені правила у власному мовленні [9 МОВ 4.1.1-2];</p> <p>аналізує й порівнює виражальні можливості безсполучникових та інших складних речень в невеликих текстах розмовного, публіцистичного й художнього стилів [9 МОВ 1.8.4-1];</p> <p>правильно будує різні типи складних речень з різними смисловими відношеннями між частинами їх [9 МОВ 3.1.5];</p> <p>оцінює виражальні можливості складних речень різних типів в усних і письмових висловленнях [9 МОВ 3.3.3].</p>		
5	<p>Захист проектів/мініпроектів. «Фейки: причини появи, ознаки, знешкодження».</p> <p>Критерії:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Що таке фейк? - Чому його читають? - Чому він може бути популярним? - Що можна зробити, щоб розуміти правдивість чи хибність інформації. - Як правильно побудувати виступ, щоб уникнути фейкової інформації. - Культура спілкування. - Емоції, жести. Голос доповідача. - 		<p>Пошук та опрацювання інформації відповідно до поставленого завдання; добір інформації на визначену тему; збереження інформації; використання інформаційних джерел у процесі виконання проекту тощо.</p>

Зміст мовної компетентності вбачаємо у практичному оволодінні українською мовою, її словниковим запасом і граматичним складом, знаннями норм і правил сучасної української літературної мови та дотриманні їх в усних і писемних висловленнях, умілому використанні в процесі мовлення. Мовна компетентність вимірюється чотирма видами мовленнєвої діяльності: аудіюванням, говорінням, читанням, письмом.

Оцінювання результатів вивчення української мови здійснюється на основі функціонального підходу до навчання мовного курсу за **12-бальною** системою, яка відповідно корелює зі шкалою відповідності оцінок:

Відмінно / Excellent	10 -12
Добре / Good	7-9
Задовільно / Satisfactory	4-6
Незадовільно / Fail	1-3
Зараховано / Passed	1-3
Не зараховано / Fail	0

Оцінювання результатів навчання з української мови має забезпечити учням/ученицям уміння ефективно послуговуватися мовою як засобом пізнання та комунікації, а тому робота над мовною теорією, формуванням знань про мову підпорядковується інтересам розвитку комунікативної та мовленнєвої компетентностей, гуманістичного світогляду, естетичних смаків і ціннісних орієнтацій.

Об'єктами оцінювання є:

- мовленнєві вміння й навички з чотирьох видів мовленнєвої діяльності;
- знання про мову й мовлення;
- мовні вміння та навички;
- досвід творчої діяльності;
- досвід особистого емоційно-ціннісного ставлення до світу.

РЕКОМЕНДОВАНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗАВДАНЬ РІЗНИХ ТИПІВ

Бали	Критерії оцінювання різних типів мовних завдань
12	Бездоганно виконане завдання. Примітка: «12» балів не ставиться за наявності виправлення
11	Наявність одного-двох виправлень або неповної відповіді на питання
10	Наявність трьох виправлень або за умови правильного виконання не менше як 90 % завдань
9	Правильне виконання не менше як 85 % завдань
8	Правильне виконання не менше як $\frac{3}{4}$ всього завдання (75 % завдань)
7	Правильне виконання не менше як 65 % завдань
6	Правильне виконання не менше як 55 % завдань
5	Правильно виконано не менше як половину завдань (50 % завдань)
4	Правильне виконання не менше як 45 % завдань
3	Правильне виконання не менше як 35 % завдань
2	Правильне виконання не менше як 25 % завдань
1	Правильне виконання не менше як 15 % завдань

Критерії оцінювання мовного та змістового оформлення письмового твору/есе

1. *Твір/есе* – самостійна творча письмова робота, ознакою якої є особистісний характер сприймання проблеми та її осмислення, невеликий обсяг, вільна композиція, невимушеність та емоційність викладу.

2. *Одиниця контролю*: усне/письмове висловлювання учнів

3. *Матеріалом для твору/есе можуть бути*: тема, сформульована на основі попередньо обговореної проблеми, життєвої ситуації, прочитаного та проаналізованого художнього твору тощо.

Види твору/есе:

Вільний етап	Формальний
<p>Ознаки:</p> <p>невеликий обсяг (7-10 речень);</p> <p>вільна форма і стиль викладу;</p> <p>довільна структура;</p> <p>обов'язкова вимога: наявність позиції автора;</p> <p>обмеженість в часі (5/10/15 хв.)</p> <p>етап уроку: цілевизначення/рефлексія</p>	<p>Ознаки:</p> <p>дотримання структури тексту,</p> <p>наявність відповідних компонентів (тези, аргументи, приклади, оцінювальні судження, висновки);</p> <p>обґрунтування (аргументування) тези;</p> <p>часові межі (20 – 45 хв.);</p> <p>етап уроку: закріплення/підсумок/рефлексія</p>

Критерії оцінювання мовного та змістового оформлення твору/есе

Критерії оцінювання змісту есе	Бали	Критерії оцінювання мовного оформлення есе		Бали
Вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів		Грамотність		
		орфографічні, пунктуаційні, помилки	лексичні, граматичні, стилістичні	
Побудованому учнем (ученицею) тексту бракує зв'язності й цілісності, урізноманітнення потребує лексичне та граматичне оформлення роботи; теза не відповідає запропонованій темі; не наведено жодного аргументу.	1	13 і більше	9-10 і більше	1
Побудоване учнем (ученицею) висловлення характеризується фрагментарністю, думки викладаються на елементарному рівні; потребує збагачення й урізноманітнення лексики і граматична будова мовлення; теза не відповідає запропонованій темі; наведені аргументи не є доречними; прикладу немає або він не є доречним.	2	12		2
Учневі (учениці) слід працювати над виробленням умінь послідовніше й чіткіше викладати власні думки, дотримуватися змістової та стилістичної єдності висловлення, потребує збагачення та урізноманітнення лексики й граматична будова висловлення; теза частково відповідає запропонованій темі; наведений аргумент не впливає з тези; приклад не є доречним; висновок сформульовано нечітко.	3	11		3
Висловлення учня (учениці) за обсягом складає дещо більше половини від норми й характеризується певною завершеністю, зв'язністю; чіткіше мають розрізнятися основна та другорядна інформація; висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами; є недоліки за сімома показниками: посереднє розуміння теми; порушення послідовності побудови твору; рівень словникового запасу нижче середнього; відносна стильова єдність твору; не сформульовано вправно тезу; наведено один аргумент.	4	9-10	7-8	4
За обсягом робота учня (учениці) наближається до норми, загалом є завершеною, тему значною мірою розкрито; не сформульовано	5	7-8		5

вправно тезу; наведено один аргумент; приклад непереконливий; висновок лише частково відповідає тезі, не пов'язаний з аргументом та прикладом; трапляються недоліки за низкою показників (до шести): роботі властива поверховість висвітлення теми, не простежується основна думка, відносно струнка побудова твору, середній рівень словникового запасу, бракує стильової єдності.				
За обсягом висловлення учня (учениці) сягає норми, його тема розкривається, виклад загалом зв'язний; учень (учениця) наводить один доречний аргумент; наводить непереконливий приклад; висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами та прикладами; робота характеризується недоліками за п'ятьма показниками: помітний її репродуктивний характер, відсутня самостійність суджень, їх аргументованість, добір слів не завжди вдалий, учень (учениця) неточно добирає слова й синтаксичні конструкції.	6	5-6		6
Учень (учениця) самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст, формулює тезу, яка відповідає запропонованій темі; наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі є недоліки (до чотирьох): відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; висловлювання не завжди конкретне, просторовий виклад міркувань, не підкріплених фактичним матеріалом нелогічне розташування абзаців, переходи між ними не є вмотивованими; основна думка не аргументується.	7	4	6	7
Учень (учениця) самостійно буде достатньо повне, осмислене висловлення, загалом ґрунтовно висвітлює тему, формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; наводить один доречний аргумент; приклад не конкретизований; висновок відповідає запропонованій темі; трапляються недоліки за трьома показниками: невміння пов'язати предмет обговорення із сучасністю, не добирає переконливі докази для обґрунтування певного явища, відносно багатство словникового запасу,	8	3	5	8

робота не відзначається різноманітністю та чіткістю слововживання.				
Учень (учениця) самостійно буде послідовний, повний, логічно викладений текст; формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; загалом розкриває тему, висловлює основну думку; наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; наводить один доречний приклад; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі виявлені недоліки за двома показниками: тезу чітко не сформульовано, відсутність виразної особистісної позиції, належної її аргументації тощо.	9	1+1 (негруба)	4	9
Учень (учениця) самостійно буде послідовний, повний текст, урахує комунікативне завдання, чітко формулює тезу; певним чином аргументує різні погляди на проблему, наводить два доречні й переконливі аргументи, приклади; неординарна побудова твору, робота відзначається багатством словника, граматичною правильністю, дотриманням стильової єдності й виразності тексту, але за одним із критеріїв допущено помилку; висновок відповідає запропонованій темі й впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів.	10	1	3	10
Учень (учениця) самостійно буде послідовний, повний текст, урахує комунікативне завдання; вправно формулює тезу; аргументовано, чітко висловлює власну думку, зіставляє її з думками інших, уміє пов'язати обговорюваний предмет із власним життєвим досвідом, наводить два доречні й переконливі аргументи для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність розв'язувати певні життєві проблеми; приклади конкретизовані; робота відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю; висновок відповідає запропонованій темі й впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів.	11	1 (негруба)	2	11
Учень (учениця) самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою та оформленням висловлення відповідно до мовленнєвої ситуації; повно, вичерпно висвітлює тему; вправно формулює тезу; аналізує різні погляди на той самий	12	–	1	12

предмет, наводить два доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних життєвих проблем; приклади переконливі, конкретизовані; цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу); висновок відповідає запропонованій темі й органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів; робота відзначається багатством слововживання та художньою цінністю.				
---	--	--	--	--

Критерії оцінювання письмового переказу

1. Матеріалом для переказу можуть бути: текст, що читається вчителем, або попередньо опрацьований текст; самостійно прочитаний матеріал з журналу, інтернет-ресурсів, епізод кінофільму чи телепередачі, розповідь іншої людини про певні події, звичаї, традиції тощо.

Рівні	Бали	ПОМИЛКИ за зміст (3)	Грамотність	
			I + V	Л + Г + Ст.
Зараховано / Passed	1	Окремі речення	16 >	9 — 10
	2	Окремі фрагменти не зв'язані темою переказу	14-15	
	3	Окремі фрагменти частково пов'язані з темою	12 -13	
Задовільно / Satisfactory	4	Фрагментарно простежується основна думка	10-11	7 — 8
	5	Роботі властива поверховість викладення думки	9-10	
	6	Учень/учениця буде досить послідовний текст, розкриває тему, хоч іноді порушує співвідношення основної і другорядної інформації	7 - 8	
Добре / Good	7	Учень/учениця правильно буде текст, розкриває його загальний зміст і головну думку; у тексті наявні зачин, основна частина і кінцівка, проте трапляються невинуваті повтори тих самих слів	5 - 6	5 — 6
	8	Учень/учениця самостійно буде достатньо повне зв'язне висловлювання, в цілому ґрунтовно висвітлює тему і головну думку; проте не	3 - 4	

		висловлює свого ставлення до того, про що говорить		
	9	Учень/учениця самостійно створює послідовний, логічно завершений текст; вдало добирає виражальні засоби мови; робить спроби висловити свою думку з приводу сказаного	2 - 3	
Відмінно/ Excellent	10	Учень/учениця вправно будує текст, що характеризується логічною завершеністю, відповідністю темі й меті, багатством лексичних засобів	1 + 1 (негр.)	3
	11	Учень/учениця вправно будує послідовний, повний текст, враховуючи комунікативне завдання; чітко висловлює власну думку, аргументує її; робота відзначається багатством словника, точністю слововживання	1-2 (негр.)	2
	12	Учень/учениця створює повноцінне зв'язне висловлювання з певною комунікативною метою; повно і вичерпно висвітлює тему; впевнено висловлює й аргументує своє ставлення до того, про що пише; робота відзначається багатством лексики, граматичною правильністю, стилістичною довершеністю	—	1

Негрубі помилки, повторювані й однотипні.

У підрахунку помилок:

негрубі, повторювальні вважати за одну помилку;

однотипні — на одне правило, але в різних словах — різні помилки;

5 виправлень — 1 помилка.

Критерії оцінювання диктанту

1. *Перевірі* підлягають уміння правильно писати слова на вивчені орфографічні правила і словникові слова, визначені для запам'ятовування; ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; належним чином оформляти роботу.

2. *Одиниця контролю*: текст, записаний учнем з голосу вчителя.

3. *Оцінювання*. Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких критеріїв:

Примітка: за 3 виправлення знімається 1 бал

Бали	Кількість помилок
1	16 >
2	14-15
3	12 -13
4	10-11
5	9-10
6	7 - 8
7	5 - 6
8	3 - 4
9	2 - 3
10	1 + 1 (негр.)
11	1-2 (негр.)
12	—

Критерії оцінювання діалогічного мовлення

1. *Одиниця контролю*: діалог, складений двома учнями.

2. *Оцінювання*.

Примітка. Під час оцінювання діалогу необхідно диференціювати репліки на розгорнуті (складаються з двох і більше речень) і нерозгорнуті (виражені одним реченням). Мовне оформлення оцінюють орієнтовно, спираючись на досвід учителя. Під **мовним оформленням** діалогу, тексту слід розуміти наявність/ відсутність порушень лексичних, фразеологічних, граматичних (морфологічних, синтаксичних) стилістичних, орфоепічних, акцентологічних, інтонаційних норм української літературної мови, а також соціальних норм українського мовленнєвого етикету.

Критерії оцінювання

Рівень	Бали	Характеристика складених учнями діалогів
Зараховано / Passed	1	В учня/учениці виникають значні труднощі у підтриманні діалогу. Здебільшого він відповідає на запитання лише “так” чи “ні” або аналогічними уривчастими реченнями ствердного чи заперечного характеру.
	2	Учень/учениця відповідає на елементарні запитання короткими репліками, що містять недоліки різного характеру, але сам досягти комунікативної мети не може.
	3	Учень/учениця бере участь у діалозі за найпростішою за змістом мовленнєвою ситуацією, може не лише відповідати на запитання співрозмовника, а й формулювати деякі запитання, припускаючись помилок різного характеру. Проте комунікативна мета досягається ним лише частково.
Задовільно / Satisfactory	4	Учень/учениця бере участь у діалозі з нескладної за змістом теми, в основному досягає мети спілкування, проте репліки його недостатньо вдалі, трапляється чимало помилок у доборі слів, побудові речень, їх інтонуванні тощо.
	5	Учень/учениця бере участь у діалозі за нескладною за змістом мовленнєвою ситуацією, додержує елементарних правил поведінки в розмові, загалом досягає комунікативної мети, проте допускає відхилення від теми, мовлення його характеризується стереотипністю
	6	Учень/учениця успішно досягає комунікативної мети в діалозі з нескладної теми, його репліки загалом є змістовними, відповідають основним правилам поведінки у розмові, нормам етикету, проте їм не вистачає самостійності суджень, їх аргументації, наявні помилки у мовному оформленні реплік тощо.
Добре / Good	7	Діалогічне мовлення учня/учениці за своїм змістом спрямовується на розв’язання певної проблеми, загалом є змістовним, набирає деяких рис невимушеності; з’являються елементи особистісної позиції щодо предмета обговорення, правила спілкування в цілому додержуються, але можуть траплятися відхилення від теми, помилки в мовному оформленні реплік тощо.
	8	Учень/учениця загалом вправно бере участь у діалозі за ситуацією, що містить певну проблему, досягаючи комунікативної мети, висловлює судження і певною мірою аргументує їх з допомогою загальновідомих фактів
	9	Учні/учениці самостійно складають діалог з проблемної теми, демонструючи загалом достатній рівень вправності і культури мовлення (чітко висловлюють думки, виявляють вміння сформулювати цікаве

		запитання, дати влучну, дотепну відповідь, здебільшого виявляють толерантність, стриманість, коректність у разі незгоди з думкою співрозмовника)
Відмінно/ Excellent	10	Учні/учениці складають діалог за проблемною ситуацією, демонструючи належний рівень мовленнєвої культури, вміння формулювати думки, обґрунтовуючи власну позицію, виявляють готовність уважно і доброзичливо вислухати співрозмовника, даючи можливість висловитися партнеру по діалогу; додержуються правил мовленнєвого етикету
	11	Учні/учениці складають діалог, самостійно обравши аспект запропонованої теми (або ж самі визначають проблему для обговорення), переконливо й оригінально аргументують свою позицію, зіставляють різні погляди на той самий предмет, виявляють повагу до думки іншого.
	12	Учні/учениці складають глибокий за змістом і досконалий за формою діалог, самостійно обравши аспект запропонованої теми (або ж самі визначають проблему для обговорення), демонструючи вміння уважно і доброзичливо вислухати співрозмовника, коротко, виразно, оригінально сформулювати свою думку, дібрати цікаві, влучні, дотепні, переконливі аргументи на захист своєї позиції, зокрема й з власного життєвого досвіду, здатні змінити свою думку в разі незаперечних аргументів іншого; додержуються мовленнєвого етикету в розмові.